

за № 367/20680 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/card/z0367-12>.

9. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
10. Рекомендації з питань діловодства в первинній профспілковій організації (профспілковому комітеті): Схвалено Постійною комісією Ради ФПУ з питань організаційної роботи 15 листопада 2006 року протокол № 1 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.21664.0>.

УДК 342.95 (477)

ШТРАФ ЯК АДМІНІСТРАТИВНЕ СТЯГНЕННЯ ЗА ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Бондаренко Н.С., здобувач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У даній статті визначаються проблеми правового регулювання захисту тварин від жорстокого поводження за законодавством України, Росії та інших країн СНД. Визначаються проблеми правової ефективності застосування штрафу за вчинення даного правопорушення. Робиться висновок про необхідність запровадження в чинному адміністративному законодавстві альтернативних стягнень за жорстоке поводження з тваринами.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, жорстоке поводження з тваринами.

Бондаренко Н.С. ШТРАФ КАК АДМИНИСТРАТИВНОЕ ВЗЫСКАНИЕ ЗА ЖЕСТОКОЕ ОБРАЩЕНИЕ С ЖИВОТНЫМИ: ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

В данной статье определяются проблемы правового регулирования защиты животных от жестокого обращения в соответствии с законодательством Украины, России и других стран СНГ. Определяются проблемы правовой эффективности применения штрафа за совершение данного правонарушения. Делается вывод о необходимости внедрения в действующем административном законодательстве альтернативных взысканий за жестокое обращение с животными.

Ключевые слова: административная ответственность, жестокое обращение с животными.

Bondarenko N.S. FINES AS ADMINISTRATIVE PENALTY FOR CRUELTY WITH ANIMALS: PROBLEMS OF NORMATIVELY-LEGAL ADJUSTING / Dnipropetrovs'k state university of internal affairs, Ukraine.

In this article the problems of the legal adjusting of defence of animals are determined from legal cruelty after the legislation of Ukraine and Russia. The problems of legal efficiency of application of fine are determined for the feasance of this offence. Drawn conclusion about the necessity of introduction for the current administrative legislation of alternative penalties for legal cruelty with animals

Key words: administrative responsibility, legal cruelty with animals.

Негативний вплив на психіку людини, а також трагічні події змусили таких високорозвинених демократичних країн, як США, Японія, Великобританія, країн Євросоюзу про вчинення підлітками насильницьких дій у закладах освіти прийняти нормативні акти, які регламентують поширення програм телебачення, комп'ютерних ігор шляхом експертної оцінки й присвоєння відповідного їхньому змісту вікового обмеження [1]. Наприклад, Європейська конвенція з транскордонного телебачення (від 9 вересня 1998 року), у частині 2 статті №7 «Обов'язки телемовника» вказано, що – усі програми, які можуть завдати шкоди фізичному, розумовому чи моральному розвитку дітей та підлітків, не повинні транслюватися в той період часу, коли вони можуть їх дивитися.

Жорстоке поводження з тваринами також повсякчасно демонструється не тільки через засоби масової інформації, а і шляхом безпосереднього споглядання актів насильства. Головною проблемою розповсюдження жорстокого поводження з тваринами є некараність таких дій через неусвідомлення правоохоронними структурами загрози, що стає для громадської моральності.

Соціологічне опитування, проведене автором даної статті, показало, що 34% респондентів зазначили, що посилення кримінальної та адміністративної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами дозволить вплинути на ефективність дії адміністративно-правових санкцій та кримінальних покарань.

У межах проблеми правових засобів захисту громадської моралі виділяються дослідження І. М. Даньшина, С.В. Баршева, Н.І. Кузнецової, С.Ф. Денисова, І.М. Кулик, В.О. Морозової та інших, окремі аспекти, пов'язані з аналізом проблем адміністративної відповідальності за проступки проти громадської моралі висвітлені в роботах В.І. Лебеденко та В.О. Джужі. Проте комплексного дослідження проблем адміністративної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами за законодавством України та окремих країн СНД – не проводилось.

Метою цієї статті є проведення порівняльно-правової характеристики адміністративних стягнень за вчинення жорстокого поводження за законодавством України та окремих країн СНД для надання пропозицій щодо удосконалення норм, що встановлюють адміністративно-правову відповідальність у нашій країні.

Різновидом ретроспективної юридичної відповідальності є адміністративна відповідальність, під якою розуміють покладення на порушників загальнообов'язкових правил, що діють в управлінні та в інших сферах, адміністративних стягнень, які тягнуть для цих осіб обтяжливі наслідки майнового чи морального характеру [2, 184]. Подібне визначення наводить й Ю.П. Битяк [3, 162], який, крім того, зазначає, що адміністративній відповідальності притаманні всі ознаки юридичної відповідальності. Проте він зазначає, що адміністративна відповідальність є складовою адміністративного примусу та наділена всіма його ознаками. Водночас Т.О. Коломоєць зазначає, що їх не можна ототожнювати, адже “адміністративна відповідальність та адміністративний примус – різні правові явища” [4, 121].

Важливою складовою адміністративної відповідальності є система адміністративних стягнень. Під адміністративним стягненням Н.В. Хорошак пропонує розуміти покарання, закріплене санкцією порушеної правової норми чи норми, яка забезпечує її захист та застосовується органами адміністративної юрисдикції до особи, що вчинила адміністративний проступок [5, 4]. Аналізуючи наведене визначення, зауважимо, що воно не охоплює заходів попередження, що є характерною особливістю адміністративного стягнення. Наприклад, В.В. Копейчиков під терміном “адміністративне стягнення” розуміє захід відповідальності, що застосовується з метою виховання особи, яка скоїла адміністративний проступок, а також попередження скоєння нових правопорушень як самим правопорушником, так й іншими особами [2, 163].

Загальна система адміністративних стягнень наведена в ст.24 КУпАП України, де їх перелічено з урахуванням зростання суворості: попередження; штраф; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання); громадські роботи; виправні роботи; адміністративний арешт [6].

У цілому системи адміністративних стягнень за законодавством України та країн СНД дуже подібні. Однак головною відмінністю, про яку варто зазначити, є встановлення окремої системи стягнень для фізичних осіб і для юридичних осіб. Це, безумовно, є позитивним досвідом, який в сучасних умовах просто необхідно застосовувати. Так, до системи адміністративних стягнень, що застосовуються до фізичних осіб, у Молдові є попередження, штраф, позбавлення права займатися певним видом діяльності, позбавлення права займати певні посади, нарахування штрафних балів, позбавлення спеціального права, безоплатна праця на користь суспільства, арешт (ч.2 ст.32 Кодексу адміністративних правопорушень Республіки Молдова) [7]; за законодавством Росії до системи адміністративних стягнень, що застосовуються до фізичних осіб належать такі – попередження; адміністративний штраф; оплатне вилучення знаряддя скоєння або предмету адміністративного правопорушення; конфіскація знаряддя скоєння або предмету адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого фізичній особі; адміністративний арешт; адміністративне видворення за межі Російської

Федерації; дискваліфікація; адміністративне призупинення діяльності (ст.3.2 Кодексу про адміністративні правопорушення Російської Федерації) [8].

За адміністративним законодавством України за вчинення жорстокого поводження передбачено застосування такої санкції, як «штрафу від дев'яти до двадцяти одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян» (ст.89 КУпАП) [6]. Адміністративними стягненнями за жорстоке поводження з тваринами за законодавством інших держав СНД також є штрафні санкції, однак є можливість застосування альтернативної санкції.

Наприклад, стаття 157 Кодексу адміністративних правопорушень Республіки Молдови містить 10 частин, але санкції є в цілому подібними у вигляді «штрафу в розмірі від 10 до 20 умовних одиниць або призначення показання у вигляді безоплатної праці на користь суспільства строком від 40 до 60 годин» (ч.2 ст.157 Кодексу адміністративних правопорушень Республіки Молдови) [7].

Хоча чинний Кодекс адміністративних правопорушень Росії не передбачає відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, натомість на рівні суб'єктів федерації діють окремі законодавчі акти, які визначають санкції за вчинення таких дій, якщо вони не підпадають під дію статті 245 Кримінального кодексу Російської Федерації, зокрема, Законом Санкт-Петербургу «Про внесення змін до Закону Санкт-Петербургу «Про адміністративні правопорушення у Санкт-Петербурзі» встановлюється статтею 8-5 «Жорстоке поводження з тваринами» [9]. Так, за жорстоке поводження з тваринами (в тому числі утримання або транспортування тварини в умовах, які призвели до втрати його здоров'я, а також таких, що не відповідають його біологічним особливостям; припинення володільцем тварини його утримання; проведення з твариною експерименту знеболення...), що призвело до їх загибелі або каліцтва, ...тягне застосування адміністративного штрафу для громадян у розмірі від однієї тисячі до п'яти тисяч рублів; для посадових осіб – від п'яти тисяч до десяти тисяч рублів; для юридичних осіб – від десяти тисяч до п'ятнадцяти тисяч рублів» [9].

Окремо виділяється адміністративна відповідальність за законодавством Республіки Білорусь за жорстоке поводження з тваринами. Так, за вчинення правопорушення, передбаченого ст.15.45 Кодексу Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення, застосовується адміністративна відповідальність у вигляді штрафу в розмірі від 10 до тридцяти базових величин або адміністративний арешт [10].

Адміністративним законодавством Казахстану прямо не передбачена відповідальність за жорстоке поводження з тваринами, однак вчинення дій, передбачених положеннями частини 2 статті 298 Кодексу про адміністративні правопорушення Казахстану, яка має назву «Незаконне полювання, використання тваринного світу» [11] тягне накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу на фізичних осіб у розмірі від 7 до 15 «місячних розрахункових показників» з конфіскацією знарядь лову тварин, транспортних засобів та інших предметів, ... або без такої.

Показовим є факт, що лише за положеннями Кодексу про адміністративні правопорушення Республіки Білорусь передбачено настання адміністративної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами для фізичних осіб віком від 14 років (ч.2 ст.4.3) [10].

Необхідно окремо розглянути розмір штрафів за вчинення жорстокого поводження з тваринами. Так, за законодавством Республіки Молдови максимальний розмір штрафу за ч.9 ст.157 за «порушення строків надання до органів поліції інформації про наявність собак, що відносяться до категорії небезпечних» складає для фізичних осіб до 50 умовних одиниць, і для посадових осіб – до 100 умовних одиниць [7], при цьому 1 умовна одиниця дорівнює 20 леям, що за офіційним курсом Національного банку України складає на 20 січня 2012 року дорівнює 13 гривням [12], тобто розмір максимального штрафу для фізичних осіб дане правопорушення складає 650 грн, а для посадових осіб – 1300 грн. Розмір штрафних санкцій за законодавством Республіки Казахстан за порушення правил поводження складає від 7 до 15 місячних розрахункових показників (згідно зі статтею 9 Закону Республіки Казахстан «Про республіканський бюджет на 2012 – 2014 роки» місячний розрахунковий показник для обрахування штрафних санкцій складає 1 618 тенге) [13], що у за офіційним курсом

Національного банку України дорівнює близько 80 грн. [12]. І відповідно розмір відповідальності за порушення правил поведження з тваринами від 560 грн до 1200 грн.

Це в декілька разів більше ніж за санкцією статті 89 КУпАП – «від дев'яти до двадцяти одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян», тобто від 153 грн до 357 грн. Отже, необхідно переглянути розмір штрафних санкцій за жорстоке поведження з тваринами за адміністративним законодавством.

Таким чином, законодавче регулювання адміністративної відповідальності за жорстоке поведження з тваринами на території країн СНД, як правило, передбачає застосування штрафних санкцій. Враховуючи, що головною метою адміністративно-правових стягнень є виховання порушника, тобто формування в нього законослухняної поведінки [14], і при цьому головний виховний вплив спричиняється на порушника при виконанні окремих стягнень, є необхідним, на наш погляд, переглянути розуміння змісту адміністративних санкцій, що застосовуються за жорстоке поведження з тваринами.

Передусім варто зазначити, що за адміністративним законодавством країн СНД для досягнення виховного впливу передбачена альтернативна санкція за жорстоке поведження з тваринами – як правило, у вигляді виправних («безоплатних») робіт («праці») на користь суспільства. Адже, саме під час фізичного навантаження виявляється можливість усвідомити ступінь своєї вини, причому відчуття покарання зберігається довше, ніж, скажімо від сплати штрафу, тим більше, мінімального.

Крім того, загальною проблемою адміністративної відповідальності залишається можливість її диференціації за суб'єктами правопорушень – фізичні особи, посадові (службові) особи та юридичні особи. Так, дійсно, необхідно диференціювати санкціонування адміністративної відповідальності за жорстоке поведження з тваринами залежно суб'єкта правопорушення, як це втілено у законодавстві Росії, Молдови, Казахстану та інших країн.

Тому, враховуючи досвід адміністративно-правового регулювання відповідальності за жорстоке поведження з тваринами, статтю 89 Кодексу України про адміністративні правопорушення викласти в наступній редакції: *«Публічна демонстрація жорстокого поведження з тваринами, їх мордування або вчинення інших дій, що призвели до їх мучення, каліцтва чи загибелі, – тягнуть за собою для фізичних осіб накладення штрафу від дев'яти до двадцяти одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян або виправні роботи строком до одного місяця, для юридичних осіб – накладення штрафу від двадцяти до п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян із вилученням засобів публічної трансляції інформації».*

ЛІТЕРАТУРА

1. Шапка І.В. Профілактика агресивності та жорстокості серед неповнолітніх і молоді / І.В. Шапка / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psiholog-shapka.blogspot.com/2009/12/blog-post_6212.html
2. Правознавство: навч. посіб. / [В.В. Копейчиков, В.І. Бобир, С.Е. Демський, А.М. Колодій та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 704 с.
3. Адміністративне право України: підручник [для юрид. вузів і фак.] / [Ю.П. Битяк, В.В. Богущкий, В.М. Гаращук та ін.; за ред. Ю.П. Битяка]. – Х.: Право, 2000. – 520 с.
4. Коломоєць Т.О. Адміністративний примус у публічному праві України: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07 / Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя, 2005. – 455 с.
5. Хорошак Н.В. Адміністративні стягнення та їх застосування: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Н.В. Хорошак. – К., 2003. – 16 с.
6. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 7 грудня 1984 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
7. Об правонарушениях: Кодекс Республики Молдова от 24 октября 2008 г. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.base.spinform.ru/show_doc.fwx?Rgn=25958

8. Об административных правонарушениях: Кодекс Российской Федерации от 30 декабря 2001 г. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://duma.consultant.ru/page.aspx?704699>
9. Об административных правонарушениях в Санкт-Петербурге: О внесении изменений в Закон Санкт-Петербурга и в отдельные Законы Санкт-Петербурга от 9 ноября 2011 г. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.consultant.ru/online/base/?req=doc;base=SPB;n=117704>
10. Об административных правонарушениях: Кодекс Республики Беларусь от 21 апреля 2003 г. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=hk0300194&p2={NRPA}>
11. Об административных правонарушениях: Кодекс Республики Казахстан от 30 января 2001 г. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=00524&uro=08046>
12. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/currency?period=daily>
13. О республиканском бюджете на 2012 – 2014 года: Закон Республики Казахстан от 24 ноября 2011 года / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.egov.kz/wps/portal/Content?contentPath=/library2/trud/tryd/mrp%202010&lang=ru>
14. Удод М.В. Правове регулювання адміністративних стягнень / М.В. Удод, Ю.Г. Рябчиць // Вісник Донецького національного університету. – Серія В: Економіка та право. – 2010. – Вип. 1. – С. 343.

УДК 342.953

ПРИРОДА ДОМОНОПОЛЬНОГО ІСТОРИЧНОГО ПЕРІОДУ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

Костіна Е.В., здобувач

Національна академія внутрішніх справ

Дана стаття присвячена висвітленню історичного розвитку законодавства щодо захисту прав дитини, що має важливе значення для періодизації історії. Автор у статті, на підставі проведеного аналізу законодавства щодо захисту прав дитини виділяє три історичні періоди розвитку законодавства щодо захисту прав дитини: домонопольний; монопольний; післямонопольний.

Ключові слова: дитина, права, прав дитини, права людини, адміністративно-правовий захист та адміністративно-правовий захист прав дитини.

Kostina E.V. ПРИРОДА ДОМОНОПОЛЬНОГО ИСТОРИЧЕСКОГО ПЕРИОДА РАЗВИТИЯ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ПРАВ РЕБЕНКА / Национальная академия внутренних дел, Украина

Данная статья посвящена освещению исторического развития законодательства по защите прав ребенка, имеющего важное значение для периодизации истории. Автор в статье, на основании проведенного анализа законодательства по защите прав ребенка выделяет три исторические периоды развития законодательства по защите прав ребенка: домонопольный; монопольный; постмонопольный.

Ключевые слова: ребенок, права, прав ребенка, права человека, административно-правовая защита и административно-правовая защита прав ребенка.

Kostina E.V. NATURE OF TO AN EXCLUSIVE HISTORICAL PERIOD OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF CHILD RIGHTS / National academy of internal affairs, Ukraine

This article is devoted to the historical development of legislation on child protection, which is important for the periodization of history. Author of the article, based on our analytical analysis of legislation on child protection can be unambiguously identifies three historical periods of development of legislation to protect children's rights: domonopolnyy; monopoly; pisljamonopolnyy.